

VÝZNAM OCHRANNEJ ZNÁMKY PRE DOPRAVNÉ ORGANIZÁCIE

Ján Ondruš¹, Jana Dicová²

Úvod

V poslednom období vzrastá počet žiadateľov o registráciu ochranných známk. Mnohé nové spoločnosti pôsobiace na slovenskom trhu sa chcú zabezpečiť pred situáciou, aby označenie ich výrobkov či služieb bolo zaregistrované inými spoločnosťami alebo osobami. Často sa totiž so známym označením výrobkov alebo služieb spája istý štandard kvality, čo v konečnom dôsledku ovplyvňuje rozhodovanie spotrebiteľov.

Ochranná známka

Ochranná známka je akékoľvek označenie, ktoré možno graficky znázorniť a ktoré tvoria najmä slová vrátane osobných mien, písmená, číslice, kresby, tvar tovaru alebo jeho obal, prípadne ich vzájomné kombinácie, ak takéto označenie je spôsobilé rozlíšiť tovary alebo služby jednej osoby od tovarov alebo služieb inej osoby [5]

Niektoré krajiny umožňujú zápis aj trojrozmerných, zvukových a čuchových označení. Každý výrobok, alebo služba, ktorá je poskytovaná majú svoje charakteristické označenia, podľa ktorých ich spotrebiteľ stále pozná. Každý spokojný klient sa rád k týmto produktom znova vracia. Preto je nevyhnutné, aby takéto produkty boli ľahko odlíšiteľné a nebolo ich možné zameniť s výrobkami konkurencie. V mnohých prípadoch ochranná známka vytvára aj určitý imidž a pocit dôvery.

Zákon zároveň podrobne špecifikuje výluky označení zo zápisu a označenia, ktoré nemôžu byť ochrannou známkou (napr. označenia, ktoré nemajú rozlišovaciu spôsobilosť, označenia obsahujúce názvy štátov, všeobecne známe zemepisné označenia, klamlivé označenia, označenia zhodné s ochrannou známkou zapísanou pre inú osobu pre rovnaké tovary alebo služby, atď.) [1]

Je dôležité najmä chápať rozdiel medzi *obchodným menom* a *ochrannou známkou*. Názor, že zápisom názvu do obchodného registra sa získava aj nárok na označenie výrobkov

¹ Ing. Ján Ondruš, PhD. Katedra cestnej a mestskej dopravy, Fakulta PEDaS, Žilinská univerzita v Žiline, Univerzitná 8215/1, 010 26 Žilina, e-mail: jan.ondrus@fpedas.uniza.sk

² Ing. Jana Dicová, PhD. Katedra manažérskych teórií, Fakulta riadenia informatiky, Žilinská univerzita v Žiline, Univerzitná 8215/1, 010 26 Žilina, e-mail: jana.dicova@fri.uniza.sk

alebo služieb je mylný. Obchodným menom je označená právnická osoba, ktorá vykonáva právne úkony pri svojej podnikateľskej činnosti. Ochranná známka skôr rozlišuje tovary a služby, ktoré podnikateľský subjekt poskytuje. Pre účely registrácie však je možné použiť aj časť alebo celý obchodný názov spoločnosti.

Prečo si dať registrovať práve ochrannú známku?

Asi najdôležitejšie dôvody registrácie ochrannej známky sú:

1. Ochranná známka vyjadruje súťažné postavenie svojho majiteľa na trhu výrobkov a služieb a stáva sa významným nástrojom na získanie a udržanie pozície voči ďalším súťažiacim.
2. Má tiež funkciu rozlišovaciu, ochrannú a monopolizačnú. Ochranná známka odlišuje výrobky alebo služby rôznych výrobcov alebo poskytovateľov služieb a tým uľahčuje spotrebiteľom výber, zbavuje tovar anonymity a odkazuje na jeho pôvod. Ochranná známka tiež zabezpečuje ochranu spotrebiteľov a odberateľov poskytovaním záruky určitej akosti tovaru.
3. Ochranná známka je tiež účinným propagačným prostriedkom tým, že je natrvalo spojená s určitým tovarom určitého výrobcu. Okrem toho chráni investície do reklamy a propagácie značkových výrobkov či služieb.
4. Vlastniť ochrannú známku nie len prejavom imidžu, je to predovšetkým prejavom schopnosti byť výnimočný a úspešný v oblasti podnikania. Je daný jasný signál obchodnému partnerovi o tom, že spoluprácou s Vami získava skutočný originál a nie nejakú napodobeninu. Ide o dobré meno firmy.
5. Obohacuje vzťah so zákazníkom tovaru a služieb prostredníctvom asociovania rozdielnych hodnôt, ktoré znamenajú stabilitu vzťahov.
6. Ochranná známka nielen identifikuje pôvod produktu, ale zakladá vzťah dôvery so zákazníkom prostredníctvom vsadenia povesti spoločnosti a ponúknutia garancie stálej kvality.
7. Ochranná známka je investíciou. Je ju možné komerčne rozšíriť prostredníctvom licencií, franchisingu, predaja alebo sponzorstva.

Registrácia ochrannej známky

Ochrannú známku je možné registrovať ako:

- národnú - vzťahujúcu sa len na územie niektorého štátu,
- európsku, ktorej pôsobnosť je na celom území Európskej únie,

- medzinárodnú - tu si môže vlastník uplatniť právo na označenie ochrannej známky skoro v 70 členských krajinách.

Národná ochranná známka

Na Slovensku sa problematikou ochranných známok zaoberá Úrad priemyselného vlastníctva SR so sídlom v Banskej Bystrici. Zákon č. 506/2009 Z.z. o ochranných známkach v znení neskorších predpisov stanovuje podmienky pre tzv. zápisnú spôsobilosť ochrannej známky. [4]

Ako získať ochrannú známku?

Podaním riadne vyplnenej žiadosti o zápis ochrannej známky v SR na predpísanom tlačive na Úrade priemyselného vlastníctva SR, ktorú môže podať *fyzická* alebo *právnická* osoba a v prípade kolektívnej ochrannej známky tiež združenie podnikateľov (ďalej len prihlasovateľ) a ktorá musí obsahovať:

- meno, priezvisko a adresu trvalého pobytu (fyzická osoba); názov, prípadne obchodné meno a sídlo (právnická osoba) prihlasovateľa,
- znenie alebo vyobrazenie prihláseného označenia (plošné vyobrazenie v prípade trojrozmerného označenia),
- zoznam tovarov alebo služieb, pre ktoré má byť označenie zapísané ako ochranná známka do registra, v ktorom sa tovary alebo služby uvedú v zatriedení podľa Medzinárodného triednika tovarov a služieb – tzv. *Nicejská dohoda*,
- musí byť zrejmé, že prihlasovateľ žiada o zápis označenia ako ochrannej známky do registra,
- každá prihláška sa môže týkať len jedného označenia,
- v prípade kolektívnej ochrannej známky musí prihláška obsahovať navyše písomnú zmluvu uzavretú medzi všetkými členmi združenia a zoznam členov združenia, ktorí môžu kolektívnu ochrannú známku používať.

Úrad okamžite pri prijatí prihlášky vyznačí dátum prijatia. Ak prihláška spĺňa základné náležitosti, ku dňu podania prihlášky ochrannej známky vzniká prihlasovateľovi právo prednosti. To znamená, že má prednostné právo registrovať ochrannú známku pred prihlasovateľmi, ktorí podajú neskôr prihlášku obsahujúcu zhodné alebo zameniteľné označenie pre rovnaké alebo podobné tovary alebo služby. [4]

Systém triedenia

Tovary a služby uvedené v prihláške ochranné známky a následne zapísané do registra sa triedia podľa *Medzinárodného triedenia výrobkov a služieb* na zápis ochranných známok. Od 1.1.2007 vstúpilo do platnosti 9. vydanie Medzinárodného triedenia výrobkov a služieb. Každá členská krajina Nicejskej dohody je povinná uplatňovať Nicejské triedenie v spojitosti so zápisom ochranných známok. V oficiálnych dokumentoch a publikáciách musia byť uvedené triedy, do ktorých sú zatriedené výrobky alebo služby, pre ktoré je ochranná známka registrovaná. [4]

Tovary a služby sú zaradené spolu do 45 tried (1. - 34. trieda: výrobky; 35. - 45. trieda: služby), obsahujú slovenský preklad jednotlivých termínov výrobkov a služieb, anglické a francúzske znenie a základný identifikačný kód Nicejskeho triedenia. Názvy tried udávajú vo všeobecnosti len oblasti, do ktorých predmetné výrobky alebo služby patria.

Medzinárodné triedenie výrobkov a služieb (9. vydanie) triedy				
Predchádzajúce Nasledujúce Nápoveda				
	Slovenský text	Anglický text	Francúzsky text	Kód
Prehľad názvov	▶ 30			
Prehľad tried	▶ 31			
Vyhľadávanie	▶ 32			
O triedení...	▶ 33			
	▶ 34			
Výber triedníku	▶ 35			
	▶ 36			
	▼ 37			
	• asfaltovanie	Asphalting	asphaltage	370005
	• automobily (čistenie -)	Vehicle cleaning	nettoyage de véhicules	370087
	• automobily (leštenie -)	Vehicle polishing	polissage de véhicules	370072
	• automobily (mazanie -)	Vehicle lubrication	graissage de véhicules	370049
	• automobily (údržba -)	Car maintenance	véhicules (entretien de -)	370085
	• autoopravné [údržba, opravy a tankovanie]	Service stations (Vehicle -) [refuelling and maintenance]	stations-service [remplissage en carburant et	370083

Obr. 1 Medzinárodná Nicejská klasifikácia

Obrazové prvky, ktoré sú súčasťou ochranných známok, sa zaraďujú do tried podľa *Medzinárodného triedenia obrazových prvkov ochranných známok*. Triedenie tvorí hierarchický systém, ktorý rozdeľuje obrazové prvky na triedy, oddiely a sekcie. Každý obrazový prvok v sekcii je označený tromi číslami: prvé od 1 do 29 - označuje triedu; druhé od 1 do 19 - oddiel; tretie od 1 do 26 - sekciu. V súčasnosti je s účinnosťou od 1.1.2008 v platnosti šieste vydanie triedníka, ktoré obsahuje 29 tried, 144 oddielov, 775 hlavných sekcií a 1 112 pomocných sekcií.

Poplatky

Poplatok za jednu prihlášku individuálnej ochrannej známky je 165,5 eur, ak má byť registrovaná maximálne pre tri triedy. Poplatok pri registrácii kolektívnej ochrannej známky do troch tried je 331,5 eur. Za každú ďalšiu triedu tovarov alebo služieb nad tri triedy je správny poplatok 16,5 eur. Všeobecne je poplatok splatný uplynutím 15 dní po prijatí informácie o pridelení čísla prihlášky ochrannej známky.

Ochranná doba

Ochranná doba zapísanej ochrannej známky je 10 rokov odo dňa podania prihlášky ochrannej známky. Na žiadosť majiteľa ochrannej známky je možné ochrannú dobu predlžovať obnovou zápisu po zaplatení správneho poplatku vždy na ďalších 10 rokov.

Práva majiteľa ochrannej známky:

- Majiteľ ochrannej známky má výlučné právo označovať svoje tovary alebo služby ochrannou známkou, pre ktoré je zapísaná v registri, alebo ju používať v spojení s týmito tovarmi alebo službami.
- Majiteľ ochrannej známky je oprávnený používať spolu s ochrannou známkou značku ® .
- Bez súhlasu majiteľa ochrannej známky nikto nesmie používať označenie zhodné alebo zameniteľné s jeho ochrannou známkou pre rovnaké alebo podobné tovary alebo služby, pre ktoré je ochranná známka zapísaná do registra.
- Majiteľ ochrannej známky má právo žiadať od každého, kto uvádza alebo chce uviesť na trh tovary alebo služby, na ktorých je umiestnené označenie zhodné alebo zameniteľné s jeho ochrannou známkou, informáciu o pôvode tovarov alebo dokladov sprevádzajúcich tovary alebo služby.
- Majiteľ ochrannej známky je oprávnený požadovať od vydavateľa publikácie, v ktorej je jeho ochranná známka reprodukováná, zverejnenie údajov, že ide o ochrannú známku, vrátane uvedenia čísla zápisu ochrannej známky do registra.
- Majiteľ ochrannej známky sa môže voči každému domáhať zákazu používať jeho ochrannú známku alebo označenie s ňou zameniteľné pre rovnaké alebo podobné tovary alebo služby a aby sa predmety takto označené stiahli z trhu.
- Ak bola zásahom do práv z ochrannej známky spôsobená škoda, poškodený má právo na jej náhradu. Ak bola týmto zásahom spôsobená nemajetková ujma, poškodený má právo na primerané zadosťučinenie, ktorým môže byť peňažné

plnenie.

- Majiteľ ochrannej známky môže ochrannú známku previesť písomnou zmluvou na inú fyzickú osobu alebo právnickú osobu pre všetky tovary alebo služby, pre ktoré je zapísaná, alebo pre ich časť. [2, 3]

Ochranné známky v zahraničí

V súčasnosti existujú 3 spôsoby ako získať ochranu ochrannej známky v zahraničí:

- 1) Podat' prihlášku **priamo do krajiny** alebo krajín v ktorých má prihlasovateľ záujem získať ochranu. Podmienky registrácie, ako aj samotné konanie o prihláške ochrannej známky sa riadi právnym poriadkom tej krajiny, v ktorej sa prihláška podáva.
- 2) V rámci **Európskej únie (EÚ)** podat' prihlášku **ochrannej známky Spoločenstva**. Prihláška ochrannej známky spoločenstva môže byť podaná priamo v Úrade pre harmonizáciu vnútorného trhu (OHIM) so sídlom v Španielsku alebo tiež v podateľni ÚPV SR, ktorý ju zašle do OHIM-u do 14 dní. Prihlášku možno podať v každom z 23 oficiálnych jazykoch EÚ, t. z. aj v slovenskom jazyku, v papierovej forme, faxom, na diskete, alebo on-line prostredníctvom internetu. Prihlasovací poplatok je 900 € (pri elektronickom podaní 750 €). Ochranná známka spoločenstva má aj Registračný poplatok 850 € ktorý sa platí, až keď bol proces registrácie úspešný.
- 3) Podat' prihlášku do **viacerých krajín** sveta je vhodné podľa *Madridskej dohody* alebo *Protokolu k Madridskej dohode*. Medzinárodný zápis v zmluvných stranách týchto dohôd je možné získať na základe jedinej prihlášky podanej na Medzinárodnom úrade pri Svetovej organizácii duševného vlastníctva v Ženeve prostredníctvom ÚPV SR, za podmienky, že prihlasovateľ má na území SR podnik, alebo bydlisko, prípadne je jeho štátnym príslušníkom. Napr. poplatok za farebnú ochrannú známku do troch tried tovaru je 903 CHF.

Doba platnosti zápisu ochrannej známky v zahraničí je taktiež 10 rokov.

Záver

Na záver by sme si mohli položiť otázku, akú hodnotu môže mať ochranná známka pre firmu? Určite významnú, ale rozdielnu hodnotu pre jednotlivé firmy. Hodnota ochrannej známky sa odvíja zvyčajne od jej využívania a čím dlhšie a intenzívnejšie sa využíva, tým jej

hodnota viac narastá, pričom môže začínať niekde pri pár desiatkach eur, ktoré firma investovala do jej registrácie (hoci nemusí mať ani takú hodnotu) a končiť môže pri niekoľkých desiatkoch tisícoch eur v prípade veľkých spoločností.

Literatúra

- [1] <http://www.financnik.sk/financie.php?did=314&article=270>
- [2] http://www.markoffice.sk/ochranne_znamky.php
- [3] <http://www.rpicpo.sk/portal/?c=12&id=610>
- [4] <http://www.upv.sk>
- [5] Zákon č. 506/2009 Z.z. o ochranných známkach

Lektoroval:

doc. Ing. Miloš Poliak, PhD., Žilinská univerzita v Žiline

Zadané na uverejnenie: **31. mája 2010**